

loten atlas, v katerem sodelujejo kot avtorji kart ali sodelavci številni strokovnjaki in inštitucije različnih strok, bo imel okoli 100 listov s spremnim tekstom k vsaki karti. Vsebinsko je atlas sestavljen iz 16 poglavij. Večina kart je v osnovnem merilu 1:1.350.000, nekatere demografske in agrarno-gospodarske pa so v mnogo večjem merilu.

V prvi seriji je izšlo 40 listov, iz katerih je že mogoče spoznati vsebinsko in tehnično vrednost atlasa. Poudariti je treba, da je Planerski atlas SRH v strokovnem in tehničnem pogledu boljši od Planerskega atlasa SFRJ, čeprav je tematska kartografija obema šibka točka.

Demografski prikazi temeljijo predvsem na podatkih popisa prebivalstva 1948., 1955., 1961. in 1971. leta. Večina drugih kart, npr. klimatske ali gospodarske, temeljijo na podatkih iz različnih starejših let. Zakaj so razlike tako velike, v tekstu ni pojasnjeno.

Več kart je ekstenzivnih, kar pomeni, da je na karti samo en element, omejen na ožje območje, večji del karte pa je povsem prazen (karte poplavnih območij). Hrvatska v merilu 1:1.350.000 nudi skromne možnosti za sintetične prikaze, še posebej zaradi izredne koncentracije posameznih pojavov na določenih manjših območjih. Avtorji so to oviro marsikdaj dobro premostili, kot na primer pri karti dnevne migracije delovne sile v industrijska središča. Za prikazovanje nekaterih elementov, ki nastopajo intenzivno na domala vsem republiškem teritoriju pa bi bilo potrebnih več kart, saj so sicer skorajda nečitljive. Takšne so npr. karte turizma. Tudi šolstvo in zdravstvo bi kazalo prikazati regresivno, kar bi omogočilo lokacijsko točnost in s tem boljšo čitljivost, uporabnost in primerljivost.

Prav bi prišla tudi predstavitev nekaterih pojavov po manjših enotah, to je po katastrskih občinah ali naseljih. Ker za vso SR Hrvatsko to tehnično ni mogoče, bi bili primerni dodatni podrobnejši prikazi za tiste predele, kjer prihaja do zgostitve posameznih pojavov. Več bi morali prispevati k osvetlitvi metodologije in vsebine kart spremni teksti, ki so največkrat skopi, pomanjkljivi in preveč formalistični.

Pa še beseda o tehnični strani atlasa. Ne oziraje se na merilo je kartografska podlaga v sivi barvi za naselja, relief, meje in napise težko čitljiva. Če brez barvnega prekrivanja je marsikje težko spoznati elemente osnove v sivi barvi, medtem ko je pri barvnem prekrivanju to največkrat povsem nemogoče. Primer tehnične pomanjkljivosti pa je karta z mejami občin v vijoličasti barvi, kjer se meje v sivi in vijoličasti barvi dokaj razhajajo.

Ne glede na te kritične pripombe, ki ne zmanjšujejo velike koristnosti atlasa, pa bi bilo želeli, da bi tudi za druge republike imeli na voljo takšno predstavitev prostorskih pojavov.

Mirko Pak

Istra i njeni razvojni putevi, Ekonomski inštitut Zagreb, Zagreb 1973. Uredila Juraj Paden in Stanko Zuljić.

Knjiga o Istri in njenih razvojnih poteh je rezultat nekajletnega raziskovalnega dela večjega števila raziskovalcev in raziskovalnih inštitucij, vključenih v raziskovalno nalogo »Družbeno-ekonomski razvoj Istre«. Ta obsežna naloga je imela za cilj predstaviti osnovne dejavnike razvoja, sam razvoj in nakazati smeri nadaljnega razvoja Istre. Glede na to zasnovano in glede na strukturo sodelavcev je to močno teoretično ekonomska študija, v kateri je predvsem prikazana regionalna ekonomika. Študija temelji na solidnih ekonomskih izhodiščih, upoštevani pa so tudi geografski dejavniki.

Posebna vrednost študije so številne primerjave pojavov in procesov s celotno Hrvatsko, deloma s celotnim severnim Primorjem in SR Slovenijo ter podrobnejša primerjava s celotno reško regijo in Reko kot osnovnim ekonomskim središčem.

Ves prvi del, skoraj 90 strani študije, obravnava skupaj Istro in reško regijo glede na naravno okolje in družbene dejavnike. Ta razvojni in strukturni pregled je zelo dragocen. Še podrobneje pa je predstavljena Reka s

svojim ožjim vplivnim območjem ter ekonomski dejavniki v prostorski organizaciji reške regije, v kateri je 1971. leta živel 448.550 ljudi, od tega v Istri, ki je dajala le 35% ustvarjenega dohodka, pa 202.517.

Drugi del študije daje predvsem gospodarsko prostorski pregled razvoja Istre; podan je prikaz posameznih razvojnih načrtov Istre in analitsko so predstavljene vodilne gospodarske panoge, zlasti ladjedelništvo in turizem. V vseh poglavjih je obilo gradiva, vendar bi lahko marsikje odpadlo ponavljanje nekaterih splošnih izhodišč in ugotovitev. Ponavljajo se zlasti prikazi položaja, pa tudi fizičnega okolja in družbeno-ekonomskih dejavnikov. Skopo so predstavljeni problemi posameznih središč in naselij na sploh. Zlasti slednje bi bilo koristno glede na razvojne razlike in inovacije v sami Istri.

Razvojne možnosti so prezentirane v tretjem delu. Prikazane so možnosti industrijskega in turističnega razvoja v južni in jugovzhodni Istri, turizma v zahodni Istri ter kmetijstva in industrije v notranji Istri. Pri tem pa moti, da v vsej študiji skorajda ničesar ne zasledimo o problemih kmetijstva, ki je eksistenčnega pomena za notranjo Istro in je hkrati pomembno za urejanje okolja. Istrsko kmetijstvo bi tudi moralo zagotoviti večino hrane za vedno večje število turistov v Istri.

Za nadaljnji razvoj Istre in še posebej notranje Istre bi bil zelo pomemben predor pod Učko s cestnim omrežjem, ki bi na osnovno cesto Reka—Koper—Trst vezalo vsa druga urbana središča Istre. Predor bi pospešil razvoj prometa, industrije, povečal zaposlenost in proizvodnjo in zmanjšal prevozne stroške; ob sami cesti pa bi se naselile številne gospodarske dejavnosti.

Za geografje je študija še zlasti koristna zato, ker je na številnih primerih prikazana tudi metodologija računov vrednosti posameznih ekonomskih dejavnikov. Poleg tega pa je celotno gradivo predstavljeno sistematično in nazorno s številnimi tabelami in kartogrami.

Mirko Pak

A. Skorić, G. Filipovski, M. Cirić, *Klasifikacija tala Jugoslavije*, Zagreb 1973, str. 65.

Ob desetletnici »Klasifikacije zemljišta Jugoslavije«, ki so jo pripravili Nejgebauer in sodelavci 1965. leta, smo dobili novo klasifikacijo, ki razvršča prsti v naši državi.

Nova dognanja, izkušnje in spoznanja, ki so se nakopičila pri proučevanju prsti v tem desetletju so zahtevala revizijo klasifikacije iz leta 1965. Glede na to je bila osnovana v okviru V. komisije Jugoslavenskega društva za proučevanje zemljišta (JDPZ) posebna skupina za klasifikacijo prsti. Spodbudo za pripravo in izdelavo nove klasifikacije so dale tudi priprave za izdelavo pedološke karte sveta v merilu 1:1.000.000. To nalogo je prevzela mednarodna organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO) in povabila k sodelovanju tudi nacionalna strokovna društva. Tako je bila pri JDPZ osnovana posebna delovna skupina za delo na tej karti. K razčiščevanju problemov v zvezi z novo klasifikacijo so prispevale diskusije na raznih strokovnih sestankih in zborovanjih ter kongresih. Kot rezultat vsega tega je bila izdelana klasifikacija prsti, ki so jo sprejeli na sestanku V. komisije društva v aprilu 1973. leta in, ki je sedaj pred nami. Ob tem so sprejeli tudi priporočilo, da naj se ta klasifikacija uporablja v pedološki praksi.

Na večino klasifikacij prsti po svetu in tudi pri nas je imela velik vpliv ameriška klasifikacija. Ta vpliv se še zlasti močno čuti v predlogu legende za pedološko karto, ki jo pripravlja organizacija za kmetijstvo in prehrano. Pri ameriški klasifikaciji gre za nov pristop k pedotaksonomiji. Genetski moment, ki je bil v starejših klasifikacijah močno navzoč, tu stopi v ozadje. Pri izbiri kriterijev za klasifikacijo prsti se težišče prestavi na to, kar v danem trenutku obstaja v profilu prsti v vidni in izmerljivi obliki. Na ta načela se je v precejšnji meri naslonila tudi naša nova klasifikacija prsti.

Poleg teh načel so v našo klasifikacijo sprejeli še idejo o točnem določanju in označevanju horizontov prsti in posameznih taksonov. To je omogočilo